

Znanstveni rad konferencije odvijao se u vijećnici Filozofskog fakulteta (10. i 11. prosinca) i u dvorani A-001 (12. prosinca). U okviru ovoga dijela konferencije svoja su iskustva u primjeni informatičkih tehnologija iznijeli mnogi stručnjaci iz raznih znanstvenih područja. Posebna je pažnja bila usmjerena na tri temeljna područja: informatizacija povijesnih istraživanja, informatizacija studija povijesti i informatičko umrežavanje u povijesnim istraživanjima i studiju povijesti.

U okviru sekcije o informatizaciji studija povijesti, referenti su izložili iskustva u primjeni teorijskog informatičkog modela u podučavanju povijesti, primjeni kvantitativnih metoda u nastavi povijesti, primjeni računala u nastavi povijesti i unapređivanju povijesnog mišljenja. Prezentiran je i software WebCT koji omogućuje obrazovanje na daljinu.

U sekciji o informatizaciji povijesnih istraživanja referenti su izvjestili o iskustvima u aplikaciji informacijskih tehnologija u vlastitim istraživanjima. Predstavnici različitih institucija prikazali su različite načine primjene informatike i računalne obrade podataka tematski od staroga vijeka do suvremene povijesti. Prezentirani su različiti programi (*NUMIZ*, *Autodesk Mapguide*) i cd-romovi (*TLG cd-rom*, *Hrvatski muzeji 1*) te predstavljeni projekti (npr. *Eurikleja*, *Mir*, *Triplex Confinium*, *Prinove* itd.). Posebne tematske cjeline bile su posvećene primjeni digitalne obrade u kartografiji i izradi različitih baza podataka i njihovoj primjeni u povijesnim istraživanjima. Predstavljeni su website Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu i mađarski povijesni portal *Mult-kor*. Posebno valja izdvojiti rad belgijskoga Maerlant Centra čiji su članovi, predvođeni prof. dr. sc. Frederikom Truysenom, prezentirali iskustva i dostignuća u primjeni informatike u povijesnim znanostima. Kao osobitu vrijednost skupa treba istaknuti ostvarene kontakte s brojnim domaćim i inozemnim institucijama i otvorenu mogućnost suradnje na nastavnim i istraživačkim razinama.

Završnog dana konferencije izneseni su zaključci i predložene smjernice daljnijega informatičkog razvoja povijesnih znanosti. Posebno je naglašena potreba interdisciplinarnosti, odnosno povezanosti stručnjaka različitog profila (arheologa, etnologa, filologa, informatičara, kartografa, muzejskih djelatnika, povjesničara, povjesničara umjetnosti i čitavog niza drugih). U raspravi su govorili akademik prof. dr. sc. Miroslav Bertoša, prof. dr. sc. Frederik Truyen, prof. dr. sc. Drago Roksandić i dr. Iznimna korist ovakvoga i sličnih skupova osjetit će se osobito u predstojećem razdoblju u sklopu uvođenja ECTS sustava u visokoškolsko obrazovanje u Hrvatskoj.

Hrvoje Gračanin i Mladen Tomorad

HARM VON SEGGERN, Herrschermedien im Spätmittelalter: Studien zur Informationsübermittlung im burgundischen Staat unter Karl dem Kühnen, Jan Thorbecke Verlag, Ostfildern 2003, 557 str.

«Vladarski mediji u kasnom srednjovjekovlju» doktorski je rad stasalog kielskog medievista Harma von Seggerna (rođ. 1964), obranjen 1999. god. na Sveučilištu u Trieru.

Disertacija je u međuvremenu priređena za tisak i izašla je 2003. godine kao četrdeset i prvi svezak projekta Kielske historijske studije. Tako je sada i najšira čitateljska i znanstvena javnost dobila priliku upoznati se s radom i postignutim rezultatima povjesničara koji je već od početaka svoga akademskog puta pokazao interes i afinitet za teme srednjeg vijeka, težište kojih je tražio u općoj povijesti srednjovjekovlja, povijesti stare Nizozemske te gospodarskoj povijesti sjeverne Europe s naglaskom na Hansi.

Knjiga predstavlja zaokruženi «output» gotovo desetljetnog arhivsko-bibliotečnog rada u Nizozemskoj, Belgiji, Francuskoj, Luksemburgu, Engleskoj, Italiji i Njemačkoj. Već i iz samog popisa radnih postaja stječe se i prije iščitavanja prvi dojam o serioznosti s kojom se pristupilo njenoj izradi, a svoju težinu svakako ima i opseg djela koje isporučuje gotovo 400 stranica izvornog znanstvenog rada (str. 13-400), appendix s izborom transkribiranih vrela egzemplarne vrijednosti i prozopografskim prilogom o nekolicini istaknutijih aktera javnog života burgundske Nizozemske (str. 403-469) te odgovarajuću opremu u vidu izlista kratica, popisa tiskanih i netiskanih izvora i literature te mjesnim i imenskim kazalom (str. 471-557).

Djelo, podnaslovom određeno kao «Studije o prijenosu informacija u burgundskoj državi pod Karlom Smjelim», tematski je ustrojeno i, pored uvodnih i zaključnih razmatranja, sadržava sedam samostalnih studija, koje u zasebnim, međusobno referiranim poglavljima obrađuju tehničke, institucionalne, personalne, društvene, ideološke, mentalitetne i političke okolnosti u kojima je postojalo i funkcioniralo nešto, što se, uz nužan oprez pred anakronizmima, može postulirati kao javnost burgundske Nizozemske na izmaku 15. stoljeća. Tako bi u najkraćim crtama glasilo spoznajni dobitak i moguća poruka knjige, a ona se temelji, između ostalog, i na iznošenju niza dobro dokumentiranih primjera (iako vremenski i prostorno ne spada u problematiku knjige, navodi se i nezaobilazan slučaj Lutherovog pribijanja lista s tezama na vrata crkve u Wittenbergu), koji pokazuju kako su i srednjovjekovni ljudi, institucije i pokreti u mnogim slučajevima nastojali doći ne samo do poimence poznatih i legitimiranih, neposrednih *decision-maker*-a već nerijetko i do što šireg kruga zainteresiranih, odnosno drugim riječima, do svoje publike. Od postojanja publike bio bi onda samo korak ili manje do postojanja javnosti. Stavljanje gore navedene postavke u optjecaj može se tako shvatiti kao kompetentan poticaj za daljnje promišljanje i istraživanje društvenopovijesno intrigantnog pojma javnosti, postanak koje se tradicionalno smješta u građansko 19. st., ali koja u novije vrijeme doživljava (postmodernističku) konjunkturu i u okviru medievistike.

Glavni, izlagajući tekst kontinuirano je popraćen kritičkim aparatom – referencijama, citatima, ekscerptima i uputama i poticajima za daljnje čitanje, ali sadrži uklopljene i brojne, što kraće, što dulje citirane dijelove obrađenog izvornog materijala. Rezultat je to, očito, autorove odluke da se rukovodi u prvom redu zahtjevnosću i zahvalnošću jednom postavljenog istraživačkog pitanja i iz njega deriviranom metodologijom istraživanja bez obzira na moguće, prihvatljive implikacije na samu naraciju, bez koje se u povijesti ne može. Iako to čitatelja-namjernika nevičnog starim govorima hanzeatskog svijeta zna pri praćenju misaonog i tekstovnog toka staviti pred izvjestan izazov, kazivanje nikada ne zapada u zamku nepotrebnog nabiranja nizova podataka i detalja, već se tek po potrebi i svjesnom opredjeljenju oslanja i polazi od njih.

Više o autorovom istraživačkom pitanju i njegovu metodološkom opredjeljenju može se uostalom saznati već iz uvoda (str. 13-39). Rad, koji je isprva bio započeo kao sabiranje

isprava i pisama Karla Smjelog upućenih holandskim¹ adresatima, ubrzo je od bazičnog, zanatskog rada logično evoluirao u mogućnost i potrebu interpretativnog zahvata u sve veći fundus činjenica, događaja i osoba. Sazrijevao je uvid kako bi trebalo učiniti korak dalje i gradeći na obavljenim predradnjama i stečenom predznanju pokušati iz postojeće građe dobiti konkluzivna saznanja uopće o mrežama i kanalima usmene i (primarno) pismene komunikacije prema Holandiji. Pretresom starije i novije literature te uz konzultaciju suvremene komunikologije i medijske tehnologije, dr. Seggern bio je u prilici ustanoviti kako a) eluzivnost i višeznačnost pojma komunikacije (kako u praktičnom životu tako i u relevantnim znanstvenim disciplinama poput sociologije, komunikologije itd.) jednostavno prisiljava da se suzi horizont i pozabavi se samo informacijom i/ili viješću (*Nachricht*) (vijest autor naziva i tekstem podrazumijevajući pod tim potpunu usmenu ili pismenu obavijest o nekom činjeničnom stanju satkanu (lat. *textum*) od više informacija koje po strukturi i obavijesnom učinku pripadaju nižoj razini komunikacije), točnije njihovim prijenosom u vremenu i prostoru bitno drukčijem od našeg sadašnjeg; i b) kolanje vijesti po vertikali i horizontali nije dosada u društvenoj povijesti srednjeg vijeka, kojoj taj fenomen prirodno (ali ne i isključivo) pripada, bio sustavnije i produktivnije obrađen.

Za konkretan predmet izučavanja izabrana je Grofovija Holandija za vladanja Karla Smjelog (1467-1477). Blještavi lik posljednjega burgundskog vojvode u stručnoj je i popularnoj literaturi zaživio ponajviše kao romantičan i tragičan simbol zalazećega srednjeg vijeka. Državicu, koju su njegovi prethodnici što ratovima, što spretnom dinastičkom politikom bili podigli na atomiziranoj razmjeri nekadašnjega Istočnog i Zapadnog Franačkog carstva, on je dalje proširivao po istom agresivnom obrascu. Njegova politika teritorijalne ekspanzije i dinastičke ambicije, premda poduprta velikom osobnom hrabrošću i neobuzdanom energijom, naposljetku je doživjela neuspjeh. Zbog gotovo neprekidajućeg niza ratova granice njegovog dominija našle su se pred kraj njegova života pod opsadom. Suočen s neprijateljskim taborom francuskog kralja, švicarskog saveza, lotaringijskih staleža i njemačkog cara poginuo je u siječnju 1477. godine, a burgundska je država ubrzo podijeljena među nasljednicima i pobjednicima. Bio je to poraz feudalno-viteškog duha pred novim silama – ranonovjekovnom monarhijom i protonacionalnim korporacijama.

Grofovija Holandija izabrana je za *case study* prvenstveno na osnovi bogatog fonda izvora, ali i pretpostavljene usporedivosti i primjenjivosti holandskih prilika na bliže i šire vremensko i prostorno okruženje, budući da je ona u promatranom desetljeću bila uvelike pošteđena ratova, a njen zemaljski gospodar ju je tek rijetko posjećivao boraveći više u južnim pokrajinama (današnjoj Belgiji) ili ratujući na istoku i jugu. Bilo je stoga za pretpostaviti da je između centra moći i holandske periferije u tim godinama mira postojala uređenija razmjena, koja nije bila plod izvanrednih događaja ili potreba, već izraz redovite interakcije vladajućih i «upravljanih» u jednom prevladavajuće nepismenom društvu.

¹ U razmatranoj povijesnoj epohi Nizozemska je, obuhvaćajući ugrubo današnje zemlje Beneluksa, opstojala više kao zemljopisni i geopolitički pojam okupljena što u većoj, što u manjoj mjeri pod vlašću prvo burgundskih vojvoda, pa potom kuće Habsburg, nego kao stvarni međunarodno-pravni subjekt. Sama Holandija, uže ime jedne od povijesnih pokrajina stare «ravne zemlje» (*das platte Land*), smještena je na jugu današnje Nizozemske i njeno je ime, očito iz povijesnih razloga, u nekim jezicima postalo i oznakom za postojeću, devetnaestostoljetnu Kraljevinu Nizozemsku. Tijekom srednjeg vijeka, pokrajina Holandija bila je grofovija, a formalnopravna osnova i preduvjet njenih zemaljskih gospodara bio je naslov i oficij holandskih grofova.

Problem komunikacije između udaljenog teritorija i odsutnog vladara u «redovnim» okolnostima, tj. u razdoblju mira, jednom obrađen na primjeru Holandije, mogao bi stoga poslužiti, istraživačka je pretpostavka, kao referentni oslonac za srodna historijska proučavanja i drugih feudalnih gospodstava kasnosrednjovjekovnog Zapada.

Arhivska građa o atlantskim posjedima burgundskih vojvoda, iako razasuta po arhivima u Lilleu, Brüsselu, Den Haagu, Haarlemu, Leidenu, Mechelenu te kontinentalnom i otočnom inozemstvu, iznimno je bogata. Štoviše, postojeći fondovi tako su opsežni da je pretragu tradiranog materijala valjalo suziti na tzv. unakrsne godine (*Kreuzjahre*), točnije razdoblja 1468-1469. te 1473-1474. Tih 48 mjeseci odlikuje se s jedne strane značajnim događajima u vanjsko- i unutarnjopolitičkom životu Karla Smjelog i podređenih mu zemalja, s druge strane osobito su dobro pokrivena izvornom, višestruko (unakrsno) preklapajućom građom.

Golem trud morao je biti uložen kako bi se stekao uvid u tisuće pojedinih jedinica sačuvanog arhivskog blaga te kako bi se one mogle dovesti u međusobnu vezu. Poredba više istovremenih izvora imala je za cilj pratiti vijesti od mjesta njihova nastanka ili produkcije (putujući vojvodski dvor, Veliko vijeće itd.) preko profesionalnih ili slučajnih prenositelja (glasnici, poslanici, trgovci, studenti, putujući zabavljači, hodočasnici itd.) do određenog primatelja, kruga primatelja ili širih slojeva (gradovi, sela, plemstvo, kler). Umnožavanjem i umrežavanjem pošiljatelja, posrednika i primatelja pojedinih vijesti formirao se postupno dovoljno širok reprezentativan uzorak (autor je, kako sam kaže, nastojao u potpunosti iscrpiti relevantno arhivsko gradivo, ali je takav stav prihvatio ipak samo kao ideju vodilju, a ne mjerilo rada) iz kojega su se mogli vući utemeljeni širi, induktivni zaključci o kvantiteti i kvaliteti interakcije države i društva u kasnosrednjovjekovnoj Holandiji. Na taj način povijest vijesti, osvjetljujući domete i ograničenja komunikacije u predmodernim društvima, otvara nove mogućnosti sociopovijesnog istraživanja prošlosti.

Autor se služio raznovrsnim izvornim materijalom. Tipološki bi se on dao razbrojiti na diplomatska i pravna vrela (isprave, ukaze, zakone), službenu i privatnu korespondenciju, fondove upravnih i finansijskih tijela središnje burgundske vlasti te regionalnih i lokalnih ispostava, zapisnike holandskih staleških i gradskih skupština, pripovjedne sastavke memorarske i kroničarske naravi itd. Promet vijesti ostao je i u kvantitativnom i u kvalitativnom pogledu najbolje zabilježen u računima razne provenijencije, pa se studije tako u najvećoj mjeri baziraju upravo na toj vrsti administrativne produkcije. Kod srednjovjekovnih računa ne može se naravno pomišljati na neko strukturirano, pretraživo vođenje evidencije o prihodima i rashodima i njihovo periodično sravnjivanje. Budući da se rudimentarni oblici bilančnog i/ili dvostrukog knjigovodstva tek tada počinju javljati, i to isprva južno od Alpa, ovdje je riječ o pojedinim isplatnicama i primkama kojim se nastojalo steći pregled i kakvu takvu kontrolu nad finansijskim poslovanjem i disciplinom dužnosnika i organa kako na samom dvoru tako i na terenu. Ovi računi (očuvani srećom u podjednako mjeri od dvora, zemaljske uprave i gradova) odlično reflektiraju proces nastanka i distribucije vijesti, jer u najvećem broju slučajeva sadržavaju detaljne navode ne samo o realijama putnih naloga glasnika ili poslanika, koji su imali prenijeti određenu vijest do jednog ili više primatelja, nego nerijetko i o povodu dopisa i okolnostima u kojima se on sastavlja.

Studije su zasnovane na kombiniranju više metodoloških pristupa. Dostupni se izvori obrađuju statističko-opisnom metodom, a dobiveni se kvantitativni pokazatelji, statistički evaluirani, prezentiraju u odgovarajućim tabličnim i grafičkim priložima. U sljedećim

koracima ovaj se pozitivistički intoniran uvid u frekvenciju i distribuciju vijesti dopunjuje i precizira s upravno-, kulturno-, ustavno- i pravno-povijesnim te prozopografskim istraživanjima. Konačni je cilj zatim sumiranjem i sravnjivanjem heterogenih podataka doći do što potpunije dokumentirane slike o tehničkim i institucionalnim rješenjima kao i formalnim i neformalnim kanalima kojima su srednjovjekovne države i društva mogli raspolažati za zadovoljavanje svojih komunikacijskih potreba.

Gustoopisni diskurs, koji se postiže primjenom ovakvog metodološkog obrasca, praktički je nemoguće suvislo prepričati. To, uostalom, i nije zadaća prikaza, pa ćemo ovdje samo u kratkim crtama naznačiti konkretna istraživačka pitanja po pojedinim poglavljima-studijama. *Drugo poglavlje* (str. 41-112) upoznaje čitatelja s načinima na koje su vijesti prenošene u srednjem vijeku, tj. kako su prevladavane razdaljine i postizane brzine transfera izvan prirodnog ljudskog domašaja. Slično kao kod komunikacije, i ovdje je morao biti učinjen određeni spekulativan napor jer se za društva koja prethode industrijskim revolucijama u znanosti uobičajilo govoriti ne o medijima (televizija, radio itd.), već o tzv. medijalnim tehnikama. Na temelju relevantne literature i vlastitog problematiziranja autor smješta kasnosrednjovjekovne medijalne tehnike u koordinatni sustav u kojem os X mjeri svladavanje prostora, a os Y stupanj organizacije. Tako opisane, medijalne tehnike čine ljestvicu koja započinjući s najjednostavnijom situacijom – običnim razgovorom lice u lice, preko raznih akustičkih i vizualnih znakova (zvono, dim) i usmenih i pismenih tekstova (izreke, pjesme, plakati, oglasi) u svom gornjem segmentu stiže do tehnike, koja iziskuje najvišu razinu organizacije, ali omogućuje i najdalje širenje u prostoru – glasnička služba.

Pozitivno tradirani promet glasnika iz i unutar Grofovije Holandije tema je *trećeg poglavlja* (str. 115-188) i ono stoji na početku glavnog, empirijskog dijela knjige. U njemu se intenzivno traga za ritmom vertikalnog i horizontalnog kretanja vijesti, izlučivim sezonskim i drugim fluktuacijama, tuzemnom i inozemnom gustoćom prometa vijesti, koje su glasnici organizirano, ciljano i, važno je primijetiti, dvosmjerno raznosili po piramidi moći.

Četvrto poglavlje (str. 189-226) bavi se ustrojem glasništva u burgundskoj Nizozemskoj, društvenim podrijetlom i položajem glasnika, njihovim imovinskim prilikama i mogućnostima uspona.

Peto poglavlje (str. 227-269) pod povećalo uzima državni aparat kojim se burgundski vojvoda i holandski grof mogao poslužiti kako bi svim zainteresiranim pravnim i fizičkim osobama putem okružnica i proglašenja obznanio svoju volju i slijedom toga učinio prvi korak u njenom provođenju. Na dva primjera (uredba o kovanom novcu te poziv na oružje) iscertava se mikrofaktografski i kronološki precizno putovanje vijesti od vrha prema širokoj bazi. Pritom se ukazuje i na jezičnu stranu problema komunikacije između frankofonog vojvode i njegove kancelarije i holandskih podanika koji su govorili nizozemskim jezikom.

Itinerarij i brzina vijesti istražuje se i u *šestom poglavlju* (str. 273-307), ali na dvama događajima neformalnije prirode – vjenčanju Karla Smjelog s engleskom princezom u ljeto 1468. i smrti Karlova oca Filipa Dobrog u ljeto 1467. godine. Autoru ovdje polazi za rukom dokumentirati istraživačku pretpostavku da su se dinastički događaji potonjeg tipa promptno obznanjivali i to ponajprije službenim kanalima, jer je interes države u takvim trenucima nalagao brzo i nedvosmisleno djelovanje, dok oni prvog tipa nisu u pravilu u sebi nosili takav neposredan krizni potencijal, pa obično nisu bili popraćeni nekim agresivnijim info kampanjama. Vrlo veliku ulogu u rasprostranjivanju vijesti ovakvog tipa

igrala je očito i «usmena predaja», makar se ona može identificirati tek posredno i iznimno – na temelju rijetkih refleksija u pisanoj građi.

Prethodna poglavlja obrađivala su prijenos vijesti koji je vršen u režiji države radi potreba države. Spoznajni interes *sedmog poglavlja* (str. 309-337) je obrnut – ono na primjeru izjalovljene krunidbe Karla Smjelog za burgundskog kralja u zimu 1473. nastoji saznati je li kasnosrednjovjekovna, konkretno burgundska država mogla vršiti kontrolu (nepoćudnih) vijesti odnosno vršiti selekciju i cenzuru te na taj način u biti manipulirati javnošću.

Osmo poglavlje (str. 339-376) bira drugi kut gledanja i obrađuje javni i manje javni obavještajni aparat, preko kojega je Karlo Smjeli (i njegova kamarila) ne kao u prethodnim poglavljima emitirao (ili u danom trenutku odabrao ne emitirati), nego primao informacije kao međunarodni akter, poglavar države i senior.

Završno, *deveto poglavlje* (str. 379-400) posvećeno je hodogramu rada i inventuri stečenih uvida i spoznaja. Na toj se osnovi u nastavku, oslanjajući se na klasifikacije društava i civilizacija nekolicine najistaknutijih teoretičara društvene povijesti, donosi prilagođen piramidalni model kasnosrednjovjekovnog društva koji na shematski način uprizoruje distribuciju medijalnih tehnika (od onih najjednostavnijih usmenih, dostupnih svima, do onih najkompleksnijih pismenih, rezerviranih u pravilu za elitu) po društvenim slojevima. Model je s jedne strane zamišljen kao rezime knjige, a s druge strane progovara o perspektivama daljnjeg istraživanja problematizirajući mogućnosti i ograničenja kako empirijskog rada tako i nužnog teorijskog uklapanja povijesti u metodološki i spoznajni sklop povijesne znanosti.

Prikazana knjiga ispunila je dva naizgled laka, ali presudna zadatka koja se postavljaju pred svaki znanstveni rad: ona obrađuje temu deklariranu naslovom na deklariran način i predočuje svoje rezultate suvereno i ujedno samokritički. Uspjeh i vrijednost knjige još je tim veća što se jednu velikim djelom pionirsku temu uspjelo pretočiti u znanstveni i literarni uradak zrele razine. Povijest vijesti, nov istraživački pristup društvenoj povijesti srednjeg vijeka, uspijeva tako već ovdje u svom prvijencu s potpisom dr. Seggera rekonstruirati Grofoviju Holandiju kao medijski (medijalni) prostor kasnog 15. st. u kojem su vlast i društvo mogli dobro funkcionirati upravo zato što su znali novačiti i ustrojiti tehničke i ljudske resurse za osiguranje kontinuirane komunikacije u stvarnom vremenu.

Miroslav Barun

Međunarodna znanstvena konferencija, .hist 2003. Geschichte und neue Medien / History and new Media, Berlin od 9. do 11. travnja 2003.

Međunarodna znanstvena konferencija *.hist 2003. Povijest i novi mediji*, održana početkom proljeća 2003. godine na Humboldtovu sveučilištu u Berlinu u organizaciji kooperacijskog projekta *Clio-online*, poduprtog od Njemačke istraživačke zajednice

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI 37

U SPOMEN IGORU KARAMANU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

FF press

ZAGREB 2005.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 37

Izdavač

Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača

Miljenko Jurković

Glavni urednik

Borislav Grgin

Uredništvo

Ivo Goldstein
Boris Olujić
Mario Strecha
Božena Vranješ-Šoljan

Tajnik uredništva

Hrvoje Gračanin

Adresa uredništva

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120 150, 6120 158, faks ++385 (0)1 6156 879

Časopis izlazi jedanput godišnje

Ovi su Radovi tiskani uz financijsku potporu
Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Naslovna stranica

Iva Mandić

Računalni slog

Boris Bui

Lektura i korektura

Ivan Botica

Tisak

Tiskara Rotim i Market, Lukavec

Tiskanje dovršeno u listopadu 2005. godine

Naklada

400 primjeraka